

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2020

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Τρίτη 16 Ιουνίου 2020
08:00 – 11:00

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **επτά (7)** σελίδες και **τρία (3)** μέρη.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 ΜΟΝΑΔΕΣ)

A1. Να συμπληρώσετε την καθεμία από τις πιο κάτω προτάσεις με μια από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ορθή ιστορικά πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται.

(10 x 1 = 10 μονάδες)

1. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης πολέμησε εναντίον των Οθωμανών
  - α. στην Αλαμάνα.
  - β. στο Βαλτέτσι.
  - γ. στο Χάνι της Γραβιάς.
2. Αποτέλεσμα του Κριμαϊκού Πολέμου ήταν η ήττα
  - α. της Ρωσίας.
  - β. της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
  - γ. της Γαλλίας.
3. Χώρα αφετηρίας της Βιομηχανικής Επανάστασης υπήρξε η
  - α. Μεγάλη Βρετανία.
  - β. Γερμανία.
  - γ. Ισπανία.
4. Με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου (1913) προσαρτήθηκε στην Ελλάδα
  - α. η Κρήτη.
  - β. η Ανατολική Θράκη.
  - γ. η Καβάλα.

5. Στις παραμονές του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου την Τριπλή Συνεννόηση αποτελούσαν
- α. η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία και η Ρωσία.
  - β. η Γερμανία, η Αυστρία και η Ιταλία.
  - γ. η Γερμανία, η Βουλγαρία και η Οθωμανική Αυτοκρατορία.
6. Επίστρατοι ονομάστηκαν κατά τη διάρκεια του Εθνικού Διχασμού οι
- α. δυνάμεις κρούσης των υποστηρικτών του βασιλιά Κωνσταντίνου Α΄.
  - β. δυνάμεις κρούσης των υποστηρικτών του Ελευθέριου Βενιζέλου.
  - γ. βρετανικές και γαλλικές δυνάμεις στη Θεσσαλονίκη.
7. Η Οκτωβριανή Επανάσταση εκδηλώθηκε το 1917 από τους
- α. φιλελεύθερους αστούς.
  - β. Μπολσεβίκους.
  - γ. οπαδούς του Τσάρου.
8. Το κραχ του 1929 συνέβη
- α. στη Βιέννη.
  - β. στο Βερολίνο.
  - γ. στη Νέα Υόρκη.
9. Το Βαλκανικό Σύμφωνο (1934) στρεφόταν εναντίον
- α. της Ελλάδας.
  - β. της Γαλλίας.
  - γ. της Βουλγαρίας.
10. Κατά τη διάρκεια της συμμαχικής αντεπίθεσης στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο πραγματοποιήθηκε
- α. η επιχείρηση «Μπαρμπαρόσα».
  - β. η επιχείρηση «Μαρίτα».
  - γ. η απόβαση στη Νορμανδία.

A2. Να τοποθετήσετε τις πιο κάτω προσωπικότητες σε χρονολογική σειρά ανάλογα με την περίοδο της πολιτικής / στρατιωτικής τους δράσης, ξεκινώντας από την προγενέστερη και αριθμώντας τις από το 1 μέχρι το 5.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

- α. Χαρίλαος Τρικούπης
- β. Φραγκλίνος Ρούσβελτ
- γ. Όθωνας
- δ. Αλέξανδρος Υψηλάντης
- ε. Αριστείδης Μπριάν

ΜΕΡΟΣ Β´

(45 ΜΟΝΑΔΕΣ)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων.

(3 x 5 = 15 μονάδες)

α. Συνέδριο της Βιέννης

(χρονικό πλαίσιο, τέσσερις [4] χώρες που πρωταγωνίστησαν, δύο [2] επιδιώξεις)

β. Αποικιοκρατία

(τρία [3] αίτια, δύο [2] γεωγραφικές περιοχές εξάπλωσης)

γ. Συνθήκη των Βερσαλλιών

(χρονολογία, τέσσερις [4] πρόνοιες)

B2. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων να παρουσιάσετε τέσσερα (4) αίτια του Κινήματος στο Γουδί και να το συγκρίνετε με το Κίνημα των Νεοτούρκων αναφέροντας τέσσερις (4) ομοιότητες. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

συνέπειες ελληνοτουρκικού πολέμου 1897, Στρατιωτικός Σύνδεσμος,
εκσυγχρονισμός, εθνικισμός

(15 μονάδες)

B3. Σε κείμενο έκτασης 180-220 λέξεων να παρουσιάσετε αναλυτικά πέντε (5) συνέπειες της Μικρασιατικής Καταστροφής για την Ελλάδα. Ποια από αυτές θεωρείτε σημαντικότερη; Να τεκμηριώσετε την άποψή σας.

(15 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1.

(11 μονάδες)

Παράθεμα I.

Τῷ Κ. ΝΑΥΑΡΧΩ ΚΟΔΡΙΓΓΤΩΝΙ, εἰς Μελίτην

Αἰγίνη, 28 Ἰανουαρίου 1828

[Επιστολή και υπόμνημα του Κυβερνήτη της Ελλάδας προς τον Άγγλο ναύαρχο Κόδριγκτον].

Ἐπταετής πόλεμος ἐξολοθρευτικός καί ἐσωτερική ἀταξία ἀφίνουσι τήν Ἑλλάδα εἰς χεῖρας 20 ἤ 30.000 στρατιωτῶν καί 15 ἤ 20.000 ἀεργούντων [= χωρίς απασχόληση] ναυτῶν. Ἡ πολιτεία δέν ἔχει οἰκονομίαν. Ἡ μέν Στερεά καί ἡ Πελοπόννησος δέν φέρουσιν οὐδεμίαν πρόσοδον [= εισόδημα]· τά δέ εἰσοδήματα τοῦ Αἰγαίου τό πλεῖστον προεξωδεύθησαν εἰς κατεπειγούσας ἀνάγκας, καί εἰς ἐκτέλεσιν σχεδίων ἴσως μή ἀρμοζόντων εἰς τήν κατάστασιν καί εἰς τά ἀληθῆ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος. Ὁ λαός εἶναι εἰς τήν πανεσχάτην ἀπορίαν [= φτώχεια], διότι οἱ στρατιῶται, χωρίς νά πολεμῶσι τοὺς Τούρκους, κατατρῶγουσι τήν ἐλπίδα τῆς τροφῆς του καί εἰς τό παρόν καί εἰς τό μέλλον. Ἡ δέ ναυτιλία, ἀντί νά τοῦ προμηθεύσῃ πόρους, τόν καταβαρύνει μέ τά ἀποτελέσματα τῆς πειρατείας. Τό πρῶην ὀνομαζόμενον ἐνταῦθα Βουλευτικόν σῶμα καί κυβέρνησις, ἦτον κατά τό εἶκός [= ὅπως ἦταν φυσικό] ἀνίκανον νά ἀναστείλῃ τήν πρόσοδον τοῦ κακοῦ καί νά εὕρῃ τήν θεραπείαν. Μή ἔχον νά θρέψῃ ἢ νά μισθοδοτήσῃ οὐδένα στρατιωτικόν ἢ πολιτικόν ὑπεργάτην, παρ' οὐδέν ἐλογίζετο ὑπό τε τοῦ στρατοῦ καί τοῦ στόλου καί τοῦ λαοῦ· ὅθεν καί τήν ἐφήμερον [= περιστασιακή] ἐξουσίαν του περιώριζεν εἰς πλάγια μέσα, εἰς ἐπιρροάς κομμάτων, καί ποτε ἴσως εἰς πράξεις ἀμφίβολον ἐχούσας τό ἔννομον.

Εταιρεία Κερκυραϊκῶν Σπουδῶν, Ἱστορικά Κείμενα, Ἀρχεῖον Ἰωάννου Καποδίστρια, ἐπιμ. Κ. Δαφνῆς, τ. Ζ΄, Κέρκυρα 1986, σ. 312-313.

Παράθεμα II.

Ο Καποδίστριας εισηγήθηκε στη βουλή την αναστολή της λειτουργίας του Συντάγματος της Τροιζήνας. Με το ψήφισμα της 18^{ης} Ιανουαρίου 1828 η βουλή επικύρωσε την αναστολή και αυτοκαταργήθηκε, για να αντικατασταθεί από το «Πανελλήνιο» και αργότερα τη «Γερουσία», τα 27 μέλη της οποίας επέλεγε ο κυβερνήτης. Στην έκθεσή του στις 11/23 Ιουλίου 1829 προς την Εθνοσυνέλευση του Άργους, ο Καποδίστριας εξηγούσε ότι η αναστολή της λειτουργίας του συντάγματος θα διαρκούσε μέχρις ότου «η τύχη της Ελλάδος αποφασιστεί οριστικώς». Το μεσοδιάστημα αυτό έμελλε να διαρκέσει από το 1828 έως το 1844.

Θάνος Μ. Βερέμης, Γιάννης Σ. Κολιόπουλος, Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης, 1821, Η δημιουργία ενός έθνους-κράτους, Αθήνα: εκδ. Μεταίχμιο, 2018, σ. 380-381.

α. Ποιο από τα δύο παραθέματα είναι πρωτογενής πηγή και γιατί;

(3 μονάδες)

β. Με βάση το παράθεμα I να αναφέρετε τέσσερα (4) προβλήματα που αντιμετώπισε ο Καποδίστριας, όταν ανέλαβε τη διακυβέρνηση της Ελλάδας.

(4 μονάδες)

γ. Να εξηγήσετε και να τεκμηριώσετε ιστορικά την υπογραμμισμένη πρόταση του παραθέματος II.

(4 μονάδες)

Γ2.

(10 μονάδες)

Παράθεμα I.

Συνέδριο του Βερολίνου (1878) – Τελικός γύρος

Βρετανικό σατιρικό περιοδικό Fun, 17 Ιουλίου 1878.
Ψηφιακή Συλλογή του Πανεπιστημίου της Φλόριδας
(<https://ufdc.ufl.edu/UF00078627/00033/28x>) [απόδοση στα ελληνικά]
Ημερομηνία ανάκτησης: 14 Ιουνίου 2020

Παράθεμα II.

Η Βρετανία αναζητούσε νέα ερείσματα στην περιοχή, μετά τη λειτουργία της διώρυγας του Σουέζ, και η τροπή που πήρε το Ανατολικό ζήτημα επιβεβαίωσε τις παραδοσιακές φοβίες του Λονδίνου για κάθοδο της Ρωσίας στη Μεσόγειο. Σύμφωνα με τον Άγγλο πρωθυπουργό Βενιαμίν Ντισραέλι, η Κύπρος ήταν απαραίτητη για τη διασφάλιση του δρόμου προς την Ινδία και την προστασία των βρετανικών συμφερόντων στην Ανατολή, καθώς αποτελούσε «το κλειδί για τη Δυτική Ασία».

Πέτρος Παπαπολυβίου, «Ο σπόρος του κακού», εφημ. Ο Φιλελεύθερος, 7 Ιουνίου 2008.

Παράθεμα III.

[...] Όταν ο Στρατηγός Γούλσλεϊ αποβιβάστηκε στη Λάρνακα στις 22 Ιουλίου 1878 για να κηρύξει επίσημα το τέλος της τουρκικής διοίκησης και την αρχή της βρετανικής κατοχής, έγινε δεκτός από τον τότε Μητροπολίτη Κιτίου με το αίτημα να παραδώσουν σύντομα οι νέοι κατακτητές την Κύπρο στην Ελλάδα. Αν και υπάρχουν κάποια στοιχεία ότι αυτό το τόσο συχνά αναφερόμενο επεισόδιο έχει κατά κάποιο τρόπο κατασκευαστεί μέσα από τις διαρκείς επανιστορήσεις του, από την αρχή της νέας κυριαρχίας υπήρχε αναμφίβολα η ελπίδα ότι η Κύπρος θα βρεθεί σύντομα σε ένα πιο οικείο περιβάλλον, στους κόλπους μιας Μεγάλης Ελλάδας. Εξάλλου, αυτή η προσδοκία δεν ήταν τελείως ανυπόστατη· βασιζόταν σε μια πίστη προς τις αγαθοεργές εκδηλώσεις αυτού του φιλελεύθερου βρετανικού πολιτισμού [...].

Robert Holland, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας 1954-1959*, μτφρ. Β. Φωτοπούλου, Αθήνα: εκδ. Ποταμός, 2001, σ. 21.

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να περιγράψετε το σκίτσο του παραθέματος I (πρόσωπα και αντικείμενα) και να εξηγήσετε πώς συνδέεται με το παράθεμα II.

(4 μονάδες)

β. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε τρεις (3) λόγους που δημιουργούσαν την ελπίδα ότι «η Κύπρος θα βρεθεί σύντομα σε ένα πιο οικείο περιβάλλον, στους κόλπους μιας Μεγάλης Ελλάδας» (παράθεμα III).

(6 μονάδες)

Γ3.

(14 μονάδες)

Παράθεμα I.

Φάνηκε έτσι στον ορίζοντα μια πρώτης τάξεως διεθνής κρίση: αν η Γερμανία εξαπέλυε επίθεση στην Τσεχοσλοβακία, η Γαλλία ήταν υποχρεωμένη να βοηθήσει τη δεύτερη· η Σοβιετική Ένωση ήταν επίσης δεσμευμένη από την Συνθήκη να βοηθήσει την Τσεχοσλοβακία. Και αν η Γαλλία εμπλεκόταν σε πόλεμο με τη Γερμανία, ήταν σχεδόν βέβαιο πως θα συρόταν σ' αυτόν και η Βρετανία.

Το βρετανικό υπουργικό συμβούλιο μελέτησε δύο τρόπους για να αποτραπεί αυτή η πιθανή εξέλιξη. Ο ένας ήταν να προστεθεί και μια βρετανική υπόσχεση βοήθειας εάν η Τσεχοσλοβακία δεχόταν επίθεση, αλλά η ιδέα αυτή απορρίφθηκε. Ο Τσάμπερλαιν και ο υπουργός εξωτερικών Λόρδος Χάλιφαξ θεώρησαν ότι αυτό ίσως επέσπευδε έναν πόλεμο που μπορούσε να αποφευχθεί, ενώ άλλοι υπουργοί φοβούνταν ότι η βρετανική άμυνα κατά γερμανικών αεροπορικών επιθέσεων δεν ήταν ακόμη αρκετά ισχυρή ώστε να διακινδυνεύσουν έναν πόλεμο. Αντί γι' αυτό, συμφώνησαν να ενθαρρύνουν την ικανοποίηση των γερμανικών αιτιάσεων κατά των Τσεχοσλοβάκων.

Alastair Parker, *Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος*, μτφρ. Γ. Κονδύλης, Αθήνα: εκδ. Επιλογή / Θύραθεν, 2004, σ. 27-28.

Παράθεμα II.

Φωτογραφία από τη Συνδιάσκεψη του Μονάχου (29 Σεπτεμβρίου 1938)

Ομοσπονδιακό Αρχείο Γερμανίας (Φωτογραφία 146-1970-052-24)
[https://de.wikipedia.org/wiki-Münchener_Abkommen](https://de.wikipedia.org/wiki/Münchener_Abkommen)
Ημερομηνία ανάκτησης: 14 Ιουνίου 2020

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να αναφέρετε ποιοι ήταν οι δύο (2) τρόποι αποτροπής του πολέμου που συζήτησε το βρετανικό υπουργικό συμβούλιο, σύμφωνα με το παράθεμα I.

(4 μονάδες)

β. Να αναφέρετε το όνομα και την ιδιότητα δύο (2) εκ των προσώπων που αριθμούνται στη φωτογραφία (παράθεμα II).

(2 μονάδες)

γ. Στο πλαίσιο ποιας βρετανικής και γαλλικής πολιτικής πραγματοποιήθηκε η Συνδιάσκεψη του Μονάχου; Να αξιολογήσετε τη συγκεκριμένη πολιτική.

(8 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ